

EL BOTXÍ DE MÀLAGA

Memòria de la transició (II)

L'espectacle ja havia començat. La càmera va enfocar el jove Borbó, que anava uniformat de militar espanyol. Darrere d'ell, hi vaig comptar set homes encarcerats; llevat d'un, que vestia frac, tots els altres portaven uniformes. N'hi havia un, el més vell, cofat amb un barret que semblava Dick Turpin. Al darrere mateix del rei, treia el nas un personatge amb bigoti i mirada inescrutable. La majoria dels espectadors no sabíem qui era. I això que, entre els espectadors del serial televisiu que ara començava, n'hi havia de força instruits. Miguel Angel Aguilar, un periodista madrileny que entén molt de militars, ens va donar un colp de mà:

—Éste es el general Armada.

Jo em vaig quedar igual que abans, perquè no sabia si era un dels suposats bons o un dels suposats dolents de la pel·lícula. El cronista Pepe Oneto, un gadità molt baixet que s'havia format com a periodista al madrileny diari

Pueblo que dirigia el vertical Emilio Romero, se sabia també de memòria tots els noms de *las altas jerarquías* i considerava uns ases els periodistes *de provincias*, sobretot si eren provinents de les províncies basques i catalanes. La seva frase preferida era:

—¡Es que no os enteráis!

Aguilar, que és més bon xicot, ens va ajudar:

—Hombre, Armada es muy adicto al rey.

Tot el joc consistia a endevinar quins dels personatges farien mutis i quins altres, tal vegada amagats darrere les bambolines, sortirien al mig de l'escenari i farien de protagonistes. Hi havia la possibilitat que algun dels actors secundaris sortís de sobte de darrere el teló i arrabassés el paper al protagonista, enmig d'una batussa que m'hauria agradat molt de veure. Hi havia la possibilitat, però no la probabilitat. L'acció es desenvolupava d'acord amb un guió molt minu-

El jove rei entronitzat va jurar el càrrec i va ratificar com a primer ministre el mateix personatge que hi havia abans, amb un negre historial al darrere.

J. Castellá-Gassol

Un guió minuciós i rígid.

ciós i rígid. Tot era escrit i ben escrit; jo no hi vaig saber veure cap sorpresa. L'extraordinària expectació que hi havia a tot el món, esperant un canvi de programa, no es va produir. La Revolució Francesa s'havia fet segant molts caps en redó. L'Octubre roig només fou possible quan Trotsky va convèncer els soldats de la tropa que fessin mitja volta i desapareixin contra els seus oficials. Fins i tot els melancònics portuguesos, que lluien un clavell a la punta de l'escopeta, per a poder dir que havien fet la Revolució d'abril, es van apressar, com a primer acte revolucionari, a tancar a la presó els botxins de la policia política.

Però, ¿què succeïa allà a la capital de les Espanyes? Doncs que el jove Borbó, que dies abans del traspàs del dictador ja era cap provisional de l'estat, des d'ara, des d'aquest 22 de novembre, ho era definitivament; que el jove rei, una vegada entronit-

zat, jurava el càrrec davant dels procuradors de la dictadura i que ratificava en el càrrec de primer ministre el mateix personatge que hi havia abans.

Arias Navarro

Els anys corren de pressa i hi ha el perill que determinades fitxes quedin cogdades sota voluntàries tones

d'oblit. Els estats moderns registren grups sanguinis, però no la mala sang del portador; registren els cognoms, però no el renom que el veïnat us atorga si en sou mereixedor. Cal, doncs, registrar i microfilm a les cintes magnètiques que faran servir a les escoles del segle XXI, cal registrar-hi que el primer ministre, d'abans i de després del 22 de novembre del 1975, era conegut per la ciutadania amb el sobrenom d'*El Verdugo de Málaga*, per la seua activitat com a fiscal durant la guerra d'Espanya. Més tard, entre 1957 i 1965, havia estat el policia màxim de l'estat:

era, no sols el qui manava els torturadors obsessos que interrogaven als soterranis, sinó també l'individu que signava els permisos de circulació imprescindibles per a transitar pel vostre país. Figureu-vos, els més joves, que un dia de 1958, per exemple, haguéssiu volgut circular en tren entre València i Tortosa: un policia ocupant us hauria demanat la documentació, i vosaltres hauríeu d'haver exhibit un «Documento Nacional de Identidad» que, per a ser vàlid, havia d'anar signat pel susdit individu. El registre civil, el té fitxat com a un tal Carlos, *nacido en Madrid* en 1908, *hijo de un tal Arias* i una tal Navarro.

Se'l coneixia de lluny, perquè era un individu lleganyós i d'orelles punxegudes i immenses com els pàmpols dels ceps. I bé, resulta que aquest subjecte fou l'amo del govern fins el juliol del 1976. □